

Údaje o možných nepříznivých účincích

Poskytují spotřebiteli informaci o rizicích spojených s konzumací těchto potravin. Jedná se např. o potraviny obsahující sladidla (uvádí se v názvu potraviny), polyalkoholy, kofein, glycyrrhizovou kyselinu apod. Pravidla pro označování takovýchto potravin stanoví příloha III nařízení (EU) č. 1169/2011.

1

Země původu nebo místo provenience

Je povinné, pokud by opomenutí tohoto údaje mohlo uvádět spotřebitele v omyl ohledně skutečné země původu nebo místa provenience potraviny, zejména pokud by informace připojená k potravine naznačovala, že potravina je z jiné země původu nebo místa provenience. Požadavky na uvádění země původu stanovuje článek 26 nařízení (EU) č. 1169/2011. V současné době se uvádí povinně u čerstvého, chlazeného a zmrazeného hovězího, vepřového, skopového, koziho a drůbežího masa, vajec, čerstvého ovoce a zeleniny, medu, panenského olivového oleje a vína. Komise předloží Evropskému parlamentu a Radě zprávy o povinném uvádění země původu nebo místa provenience pro tyto potraviny:

- mléko;
- mléko použité jako složka v mléčných výrobcích;
- nezpracované potraviny;
- jednosložkové produkty;
- složky, které tvoří více než 50 % potraviny.

Dosud vyšlo pouze prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2018/775, kterým se stanoví pravidla pro použití čl. 26 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011k o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, pokud jde o pravidla pro uvádění země původu nebo místa provenience primární složky potraviny. Za primární složku se považuje složka, které je více než 50 % nebo která má pro danou potravinu zásadní význam.

Země původu nebo místo provenience primární složky, které nejsou stejné jako udávaná země původu nebo udávané místo provenience potraviny, se uvádějí některým z následujících způsobů:

- a) s odkazem na jednu z těchto zeměpisných oblastí:
 - i) „EU“, „mimo EU“ nebo „EU a mimo EU“;
 - ii) region nebo jakákoli jiná zeměpisná oblast, a to buď v rámci několika členských států, nebo v třetích zemích, pokud jsou jako takové definovány podle mezinárodního práva veřejného nebo dobře srozumitelné běžně informovanému průměrnému spotřebiteli; nebo
 - iii) rybolovná oblast FAO nebo mořský nebo sladkovodní subjekt, pokud jsou jako takové definovány podle mezinárodního práva nebo dobře srozumitelné běžně informovanému průměrnému spotřebiteli;
 - iv) členský stát/členské státy nebo třetí země;
 - v) region nebo jakákoli jiná zeměpisná oblast v členském státě nebo v třetí zemi pokud jsou dobře srozumitelné běžně informovanému průměrnému spotřebiteli; nebo
 - vi) země původu nebo místo provenience v souladu se zvláštními předpisy Unie použitelnými pro primární složku/složky jako takovou/takové;
- b) nebo prostřednictvím prohlášení:

„(název primární složky/primárních složek) nepochází/nepocházejí z/ze (země původu nebo místa provenience potraviny)“ nebo prostřednictvím podobného znění, které bude mít pro spotřebitele stejný význam (např. země původu nebo místo provenience primární složky se liší od země původu nebo místa provenience potraviny). Tento způsob je vhodný např. pro provozovatele potravinářských podniků, kteří z důvodu různých nebo proměnlivých zdrojů dodávek a zvláštních výrobních postupů nemohou uvádět konkrétní stát nebo region.

Informace se uvádějí písmem o velikosti, která není menší než minimální velikost písma stanovená v souladu s čl. 13 odst. 2 nařízení (EU) č. 1169/2011 nebo informace o zemi původu nebo místě provenience primární složky se uvádějí ve stejném zorném poli jako údaje o zemi původu nebo místě provenience potraviny, a to písmem, jehož střední výška představuje alespoň 75 % střední výšky písma, jímž je uvedena země původu nebo místo provenience potraviny.

z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví musejí být konzultována s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA).

Článek 6 Základní požadavek

Všechny potraviny určené k dodání konečnému spotřebiteli nebo do zařízení společného stravování musejí být opatřeny informacemi o potravinách v souladu s tímto nařízením.

Ustanovení prakticky opakuje požadavky uvedené v čl. 1.

Článek 7 Uvádění nezavádějících informací

Informace o potravinách nesmějí být zavádějící, zejména:

- *pokud jde o charakteristiky potraviny a zvláště o její povahu, totožnost, vlastnosti, složení, množství, trvanlivost, zemi původu nebo místo provenience, způsob výroby nebo získání;*
- *připisováním účinků nebo vlastností, které dotčená potravina nemá;*
- *vyvoláváním dojmu, že dotčená potravina má zvláštní charakteristiky, pokud všechny podobné potraviny mají ve skutečnosti stejné charakteristiky, zejména výslovným zdůrazňováním přítomnosti nebo nepřítomnosti určitých složek nebo živin;*
- *vyvoláváním dojmu na základě vzhledu, popisu nebo vyobrazení, že je přítomna určitá potravina nebo složka, ačkoli ve skutečnosti byla určitá přirozeně se vyskytující součást nebo běžně používaná složka v této potravine nahrazena odlišnou součástí nebo složkou.*

Informace o potravině musejí být přesné, jasné a spotřebitelům snadno srozumitelné!

S výhradou odchylek stanovených v právních předpisech Unie, které se vztahují na přírodní minerální vody a na potraviny určené pro zvláštní výživu, nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravine vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit ani na tyto vlastnosti odkazovat.

Výše uvedené požadavky se rovněž použijí na reklamu a obchodní úpravu potravin (jejich tvar, vzhled nebo balení, použité obalové materiály, způsob jejich uspořádání a místo vystavení).

Rozsah určení zavádějících informací je v podstatě shodný s dosavadní směrnicí č. 2000/13/ES a je doplněn vyhláškou č. 417/2016 Sb.

V několika případech nařízení upřesňuje a doplňuje informace např.: k vyvolání dojmu o zvláštních vlastnostech nelze využívat výslovného zdůrazňování přítomnosti nebo nepřítomnosti určité složky nebo živiny, ale také vzhledu a tvaru potraviny apod.

Vyhláška č. 417/2016 Sb. v tomto směru dále specifikuje případy zavádějících informací a zcela naplňuje záměry tohoto ustanovení.

Článek 8 Povinnosti

Také toto ustanovení nezaznamenalo podstatné změny oproti dosavadním předpisům. Potvrzuje stávající povinnosti a zejména jasně stanovuje odpovědnost za poskytování informací. Za informace o potravině odpovídá provozovatel potravinářského podniku, pod jehož jménem nebo obchodním názvem je potravina uváděna na trh, a není-li usazen v Unii, dovozce potraviny na trh Unie.

Povinné údaje u potravin dodávaných jinému podnikateli, jež nejsou určeny přímo k prodeji konečnému spotřebiteli nebo zařízení stravovacích služeb, musejí být uvedeny též na vnějších obalech potraviny, ve kterých jsou dodávány, nebo na obchodních dokladech týkajících se daných potravin.

Provozovatelé potravinářských podniků zajistí, aby informace týkající se nebalených potravin určených pro konečného spotřebitele nebo k dodání do zařízení společného stravování byly předány provozovateli potravinářského podniku, který potraviny přebírá, aby bylo možno poskytnout povinné informace o potravinách konečnému spotřebiteli, pokud to bude nutné.

Článek 9 Seznam povinných údajů

Jedná se o:

- název potraviny;
- seznam složek ve složení potraviny;
- každou látku nebo pomocnou látku uvedenou v seznamu přílohy II, tj. která vyvolává alergii nebo nesnášenlivost u některých spotřebitelů, nebo látku z ní odvozenou;

■ Vzor etikety 3

Název výrobku: Česnek

Země původu: Čína

Hmotnost: 250 g

Dovozce: Vegefrut s. r. o., Trenčianska 23, Bystrica, Slovensko

■ Vzor etikety 4

Název výrobku: Směs kořenové zeleniny

Složení: mrkev, celer, pastinák

Země původu: směs zeleniny z EU

Hmotnost: 450 g

Prodejce: Herbert CZ, Široká 8, Kouty, Česká republika

Minimální trvanlivost do: 18. 12. 2017.

Skladujte v chladu.

Ovocné a zeleninové nealkoholické nápoje

Základní požadavky na komoditu

Doplňující požadavky k nařízení (EU) č. 1169/2011 jsou stanoveny ve vyhlášce Ministerstva zemědělství ČR č. 248/2018 Sb. o požadavcích na nápoje, kvasný ocet a droždí.

Tato vyhláška se nevztahuje na neochucené minerální a pramenité vody.

Podle této vyhlášky se rozumí:

- nealkoholickým nápojem nápoj obsahující nejvýše 0,5 % objemových etanolu měřených při teplotě 20 °C,
- koncentrátem k přípravě nealkoholických nápojů výrobek obsahující nejvýše 0,5 % objemových etanolu měřených při teplotě 20 °C,
- nápojem v prášku směs ve formě prášku, granulí nebo komprimátů, určená k přípravě nealkoholických nápojů rozpuštěním,
- nápojovým koncentrátem zahuštěná směs jednotlivých surovin používaných k výrobě nealkoholických nápojů, určená k přípravě nápojů ředěním,
- ovocnou nebo zeleninovou šťávou z kvasitelný, ale nez kvašený výrobek získaný z jedlých částí zralého a zdravého, čerstvého, chlazeného nebo zmrazeného ovoce nebo zeleniny, a to jednoho nebo více druhů, s barvou, vůní a chutí, které jsou charakteristické pro šťávu pocházející z příslušného ovoce nebo zeleniny; aroma, dužnina a buňky získané vhodnými fyzikálními způsoby ze stejného druhu ovoce nebo zeleniny mohou být do šťávy vráceny; rajčata se pro účely této vyhlášky považují za ovoce,
- čerstvou nebo též fresh ovocnou, zeleninovou nebo ovocno-zeleninovou šťávou z kvasitelný, ale nez kvašený výrobek získaný z jedlých částí zralého, zdravého a čerstvého ovoce nebo zeleniny, a to jednoho nebo více druhů, s barvou, vůní a chutí, které jsou charakteristické pro šťávu pocházející z příslušného ovoce nebo zeleniny; do čerstvé nebo též fresh šťávy nelze přidat další složky s výjimkou bylin a semen rostlin a výrobek nesmí být dále ošetřený,
- přírodní ovocnou, zeleninovou nebo ovocno-zeleninovou šťávou z kvasitelný, ale nez kvašený výrobek uvedený v písmenu e), ošetřený pouze šetrnou metodou, k němuž nebyly přidány žádné další složky (šetrnou metodou se rozumí způsob inaktivace mikroorganismů do teploty šťávy 35 °C prováděný ošetřením vysokým tlakem nebo též paskalizací v řádu 4000 až 8000 barů po dobu výdrže tlaku 1 až 15 minut nebo vysokonapěťovými pulsy procházejícími ošetřovanou šťávou nebo šokovým mražením),
- ovocnou šťávou z citrusových plodů šťáva získaná z endokarpu jejich vnitřní části; limetková šťáva však může být získávána z celého plodu,
- ovocnou nebo zeleninovou šťávou z koncentrátu výrobek získaný z koncentrované ovocné nebo zeleninové šťávy opětovným doplněním takového podílu pitné vody, jaký byl odstraněn při koncentraci

V této vyhlášce jsou uvedeny i druhy denaturačních prostředků a jejich minimální množství a účely použití denaturovaného lihu.

Používá-li se etanol jako rozpouštědlo při výrobě potravin, tak platí obecný požadavek pro extrakční činidla a rozpouštědla, a to že nesmí obsahovat:

- a) toxikologicky nebezpečné množství látek,
- b) více než 1 mg/kg arsenu nebo více než 1 mg/kg olova.

To se však týká etanolu, který přichází do přímého styku s jedlou částí potravin.

Používání známek kvality s českou vlajkou

Dotaz:

Používáme na výrobky obchodní známku Kauflandu „Z lásky k Česku“ ve tvaru srdce s českou vlajkou. Není tato známka (a jí podobné obsahující českou vlajku) v rozporu s legislativou po vydání vyhlášky č. 417/2016 Sb.?

Odpověď:

Zákon o potravinách č. 110/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, uvádí v § 9b:

*(1) Při uvádění potravin na trh lze poskytnout informaci slovy „česká potravina“, grafické znázornění stanovené prováděcím právním předpisem **nebo jinou informaci zejména slovní, obrazovou nebo grafickou naznačující, že země původu potravin je Česká republika, pokud:***

- a) *100 % všech složek celkové hmotnosti nezpracované potravin, vinařských produktů nebo mléka pochází z České republiky **a prvovýroba, porážka zvířat a všechny fáze výroby proběhly na území České republiky, nebo***
- b) *součet hmotnosti složek pocházejících z České republiky tvoří nejméně 75 % celkové hmotnosti všech složek stanovené v okamžiku jejich použití při výrobě potravin jiné než uvedené v písmeni a) a výroba proběhla na území České republiky (přidaná voda se nezapočítává do celkové hmotnosti všech složek).*

To znamená, že lze použít i jiné grafické označení, než je vlajka uvedená ve vyhlášce č. 417/2016 Sb., což se týká zejména grafických označení obsahujících českou vlajku, která mají výrobci nebo prodejci zaregistrované jako ochranné známky, ovšem pouze pokud potravina splňuje požadavky na „českou potravinu“ uvedené výše. Pokud tyto požadavky nejsou splněny, tak jakékoliv výrazy nebo grafika, které naznačují, že původ potravin je český, by byly klamáním spotřebitele a byly by tak posuzovány i kontrolními orgány.

Zákon o potravinách též **umožňuje při uvádění potravin na trh poskytnout informaci slovy „vyrobena v České republice“ nebo slovy, která mají pro spotřebitele stejný význam, pokud výroba proběhla na území České republiky. V tomto případě nemusejí být splněny požadavky na složení**, které platí pro „českou potravinu“, ale zároveň nelze používat slovní nebo grafickou informaci, která by mohla vést k záměně s „českou potravinou“.

Vyjadřování výživových údajů u hotového výrobku

Dotaz:

Jakým způsobem by se měly správně vyjadřovat výživové údaje? Je správné uvádět výživové údaje na 100 g/100 ml výrobku v té formě, v jaké je prodáván (např. sypké), nebo v hotovém výrobku připraveném podle návodu k použití?

Příklad: Uvádění výživových údajů u pudinků (sypká směs versus finální produkt lišící se např. podle tučnosti použitého mléka) nebo bujónů (v nezpracované podobě nebo bujónu rozmíchaného ve vodě).

Odpověď:

Podle nařízení (EU) č. 1169/2011 se obecně údaje o energetické hodnotě a obsahu živin vztahují na potraviny ve stavu, v němž je prodávána.

Kde je to vhodné, mohou se tyto informace vztahovat i na potraviny po úpravě, pokud jsou připojeny podrobné pokyny (návod) pro tuto úpravu. V tabulce výživových hodnot pak musí být uvedeno, že se údaje vztahují na potraviny po úpravě.